

Redskap	1
Släpsax/domänsax	1
Timmerkälke	1
Lunningsbåge	2
Skogsvagn.....	3
Teknik	3
Upplägg.....	3

I det småskaliga skogsbruket har hästen fortfarande en given plats, det är ett billigt, enkelt och smidigt sätt att köra ut stockarna till körväg eller hem till gården. De senaste åren har även ett visst uppsving av professionell körning med häst skett och det finns en hel del företagare som erbjuder skogskörning med häst för den som inte kan/vill skaffa en egen häst. Det finns en del fördelar med att sköta skogskörningen med riktiga hästkrafter, minskade eller inga körskador på marken, minskade eller inget behov av stickvägar, färre skador på kvarstående träd (inga rotskador och få "skav-skador" på stammar), framkomlighet i besvärlig terräng.

Redskap

Det finns en del olika redskap för skogskörning med häst, här kommer en kort beskrivning över deras funktionalitet och användningsområde.

Släpsax/domänsax

Släpsaxen är en timmersax som man fäster i en stockände och därefter drar ut stockarna, en i taget, ut till en hög eller ett närbeläget upplägg. Fördelen med sax gentemot att snara stocken med en kätting är att saxen täcker stockens ände och minskar risken att stockänden fastnar och ger hästen obehagliga/ onyttiga ryck. Saxen passar bra för korta förflyttningar, exempelvis att dra ihop till högar eller till ett upplägg om det ligger nära, sträckan bör inte vara mer än 50-100 meter för att det ska vara effektivt.

Saxens käftar är självspännande och dras åt mer runt stocken ju mer dragkraft som används, vid applicering på stocken bör man sparka in saxens piggar i stammen innan man drar iväg då det annars är lätt att saxen halkar av innan den fått ordentligt grepp. Antingen kan man (som på bilden) använda skacklar + sax, eller så kan man använda draglinor + svängel och sax.

När det gäller säkerhet bör man tänka på att "alltid tänka i förväg", vid ojämn terräng kan stocken rulla åt sidan och man bör därför se till att man alltid är på rätt sida av stocken så den inte rullar på benen. När man svänger skarpt runt exempelvis en sten/stam så kan stockens yttre ände slå ut med en avsevärd hastighet och kraft, det är då viktigt att man inte råkar stå ivägen.

Timmerkälke

Timmerkälken består oftast av ett par slädar, som kan kopplas av/ifrån varandra beroende på behov, ihopkopplade kallas timmerkälken även för doning/ timmerdoning och enbart en kälke går också under namnet lunningskälke.

Vid körning med enbart den ena släden så lastar man upp stockarnas tjocka ände på släden och den klenare änden får släpa i marken, stockarna buntas ihop fästs i kälken genom antingen kedjor eller spännband. Användningsområdet är då samma som lunningsbågens, d.v.s. mellanlånga förflyttningar från fällning eller högar till upplägg. I och med att man kan ta med sig ett antal stockar åt gången så kan man köra lite längre än med släpsaxen och ändå få effektivitet i arbetet. Kör man med bara en släde så går det även att köra med den i skogen då det inte är snö.

Med båda slädarna ihopkopplade så är användningen mer lämpad för längre transporter, exempelvis vägtransporter från upplägg till gården. Nu ligger då båda stockändarna på varsin kälke och ingen del går i marken förutom kälkarnas medar, detta förutsätter nästan att det är snöbelagt då det annars blir väldigt tungt för hästen. En van häst med bra glidföre för släden kan få med sig enorma lass.

Att tänka på säkerhetsmässigt är att ALDRIG kliva i eller i mellan kälkarna, råkar hästen ta ett steg framåt är det väldigt lätt hänt att man klämms fast och/eller får benet avbrutet. Sitter man på kälklastet så bör man tänka på att lassen kan lossna och att man då kan hamna under de rullande stockarna, var uppmärksam och försiktig!

Lunningsbåge

Lunningsbåge

Lunningsbågen är ett annat sätt att köra ut flera stockar åt gången från fällning eller högar till upplägg, effektivast på korta till halvkorta avstånd, max runt 200 meters körning. Mindre stammar kan snaras med

en kedja om hela buntar, sedan fästs ena kedjeändan i lunningsbågen. Funktionen är så att kättingen har en ögla/ring i ena änden, den andra änden av kättingen träs igenom denna så att man på så vis får en löp-ögla, stammarna/stammen ligger i löpögla och sedan sätter man fast den andra kättingändan i lunningsbågen (med lite spänd kätting), när sedan hästen drar framåt lyfts stockarna upp en bit från marken och förhindrar att de hugger i underlaget. Större stammar kan snaras en och en på samma sätt och så kör man två-tre stockar åt gången.

Skogsvagn

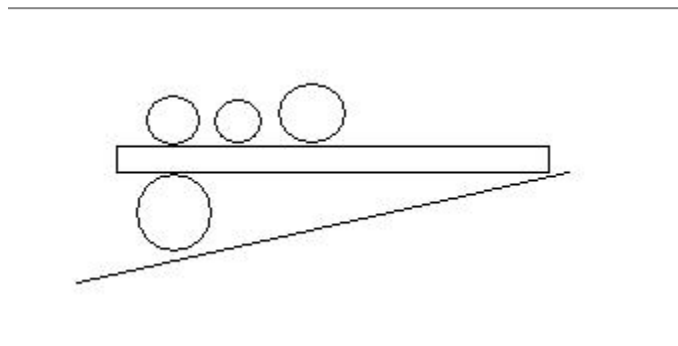
Skogsvagnar finns i väldigt många utföranden, det finns även skogsvagnar för häst med griplastare. Gemensamt för dem är att de passar bäst för vägtransport, d.v.s. från upplägget till gården.

Viktigt ur säkerhetssynpunkt är att man inte kör där det är allt för ojämnt, en fullastad vagn kan få en hög tyngdpunkt och kan därmed lätt välta. På vagnar vars främre hjulpar är styrbart genom att hela hjulaxeln vrids runt en centrumpunkt på vagnen bör man tänka på att denna konstruktion gör att vagnen är väldigt benägen att välta om man gör skarpa svängar. Och om vagnen är obromsad bör man dessutom fundera på nedförslutning, lastvikt och hästens utrustning och vana. Vid nedförsbacke med tungt lass så kan det bli väldigt obehagligt och/eller farligt om hästen inte klarar av att bromsa upp vagnen på ett bra sätt.

Teknik

Att jobba med häst innebär att man även arbetar med sin kropp i hög utsträckning, för att underlätta arbetet så mycket som möjligt (både för att vinna tid och spara på sin kropp) så finns det några saker man bör tänka på.

Upplägg

Uppläggsramp, sedd från sidan

Om man ska vidare transportera stockarna från upplägget med häst bör man fundera igenom hur och var man gör sitt upplägg, på så sätt kan mycket tid och arbete sparas. Det bästa är att försöka hitta en slänt/backe där det finns utrymme, sedan kan man göra en enkel ställning/ramp (se bilden) där man lägger stockarna. På så sätt får man upp stockarna från marken och man kan köra in nedanför med sin släde/vagn och enkelt rulla ned stockarna på plats. I bilden på upplägget så ser man den från sidan, man kör in i uppläggets ovankant och släpper där stockarna, man kan sedan enkelt rulla ut dem ut på upplägget. När man sedan ska lasta för att köra iväg från upplägget kör man in nedanför rampen och rullar ned stockarna på släden/vagnen. En släde är ganska låg så där behövs ingen hög ramp, med en vagn kan man behöva komma upp en bit från marken.